

Natural History Society of Denmark

Indhold

- Mødekalender forår 2024, oversigt
- Abstracts og andre detaljer over foredrag
- Indkaldelse til generalforsamling 2024
- Ekskursion
- Kontingent betaling 2024

Mødekalender forår 2024, oversigt

Torsdagsforedragene afholdes i Universitetsparken 15B, Bygning 1, Auditorium A, 2100 København Ø

22/2	19:30	Cand.scient. Ph.d. Carl Kinze
Hav-Danmarks hvalfauna: Flere arter på vej eller vejen til total dystopi?
7/3	19:30	Thomas Bjørneboe Berg
Hasselmusen – fra næsten ukendt til hovedrollen som værdig naturbeskytter
21/3	19:30	Cand.scient. Jes Aagard
Planer for Jægersborg Dyrehave
4/4	19:30	Henrik Bringsøe
Danmarks padder og krybdyr
2/5	19:30	Carsten Grøndahl
Dyrlæge i Zoo
16/5	19:30	Peter Laursen
How to build a galaxy
26/5	10:00	Cand. scient Ph.d. Jakob Damgaard
Ekskursion til Holmegårds Mose
30/5	17:00	Generalforsamling efterfulgt af Den Skibbyske Talentpris
<i>Foredrag vil blive offentliggjort senere</i>
7/6	20:00	Cand.scient. Arn Rytter Jensen & Ph.d. Jette Eibye-Jacobsen
Ekskursion: Nattergale tur på Amager Fælled.
Identificer fugle via. deres sang og din mobil

Parkeringstilladelser udleveres ved hvert foredrag.

Hav-Danmarks hvalfauna: Flere arter på vej eller vejen til total dystopi?

Cand.scient Ph.d. Carl Kinze

Hav-Danmark eller havet omkring Danmark udgør et sammenhængende havområde ca. dobbelt så stor som landområdet. Men der er ikke tale om et homogent levested, men om et økologisk "kludetæppe" med danske kystlinjer og landets derfor ingen mening at tale om hjemmehørende arter, idet særligt danske hvaler ikke eksisterer. og forvaltning må derfor nødvendigvis bero på et internationalt Ansvar for udforskning eller regionalt samarbejde, hvor hvert land yder sit bidrag. Danmark lever fint op hertil, hvad marsvinet angår, mens det skorter med de øvrige arter med forvaltningsbehov: hvidnæsen og vågehvalen. S med seks fra 18 til 24. Tre af dem var overset, men genfundet i aviserne, hvad der selvfølgelig vidner om manglende fokus på hvaler dels før 1980 og dels de ydre danske farvande. De tre andre arter er nyankomne sydlige og oceaniske arter som bør tolkes som tegn på klimaforandringer.

Er flere arter bare et spændende fænomen? Vel er de tegn på forandring, men er det til det bedre? Hvilke tilvandrede hvalarter vil kunne finde sig tilrette i de danske dele af Nordsøen og hvilke skal vi måske vinke farvel til? Klimaforandringerne er en del af ligningen og dem bidrager vi også i Danmark til. Herudover har vi et stort ansvar for de indre danske farvandes marsvinebestand, der ifølge de seneste optællinger er blevet halveret Bliver der færre fisk og mere iltsvind vil der til sidst kun være et dødt og dystopisk hav tilbage med en hvaldiversitet på nul.

Springende pukkelhval (Søren Bomholt)

Hasselmusen – fra næsten ukendt til hovedrollen som værdig naturbeskytter

Thomas Bjørneboe Berg
Seniorforsker ved Naturama

Hasselmusen er eneste repræsentant for syvsoverfamilien i Danmark. Den ligger i dvale fra ultimo oktober til ultimo april, er udpræget nataktiv og optræder naturligt i meget lave bestandstætheder på Fyn og Sjælland. Trusler som landskabsfragmentering og mangel på egnede habitater, gør at hasselmusen er en ud af ti truede pattedyrarter i Danmark. Den er med andre ord kun set af meget få mennesker. Dette vil et nyt nationalt forskningsprojekt sætte fokus på. Foredraget stiller skarpt på, hvad vi ved om hasselmusen i Danmark, og hvad vi kan drage nytte af fra udenlandske undersøgelser.

Sovende hasselmus (Thomas Bjørneboe Berg)

Dyrehaven: Et biologisk og

Jes Aagaard
Naturvejleder og Biolog i Naturstyrelsen

Dyrehaven nord for København har siden sin etablering i 1670 været et særligt sted, hvor fantastisk natur har givet rammen for nogle af vores store historiske begivenheder. Vi skal møde levemanden Kong Chr. V, som jagtede hjortene med svær og hunde, vi skal under overfladen og møde forårsferejen, en opfindelse helt tilbage fra kridt og høre om Stellas mosskorpion der tager på sexrejser eller urskovshvæpsebukken der blev genfundet. Vi skal selvfølgelig også hilse på Danmarks største bille – eghjorten, som blev genudsat i 2013. Vi skal også runde hvordan dyrehaven bliver forvaltet, så vi kan fastholde den enorme biodiversitet, samtidig med der kommer 8 millioner besøgende. Sluttelig vil vi smugkikke på den nye udvidelse af Dyrehaven.

Tre af Dyrehavens ikoniske arter: Kronhjort, Eghjort og Forårsfereje (Naturstyrelsen)

Danmarks padder og krybdyr

Henrik Bringsøe
Herpetolog, Køge

Den danske herpetofauna udgøres af to små, men forskelligartede og iøjnefaldende dyregrupper. I min gennemgang af de tretten padder og fem krybdyr vil jeg fortælle om deres kendetegn og levevis, mine oplevelser i felten, ligesom jeg vil krydre præsentationen med mange billeder.

Jeg vil give tips til, hvordan vi har størst mulighed for at se dem. Natekskursioner er ofte givtige.

I relation til artsbeskyttelse vil vores forvaltning af naturen typisk være genstand for diskussion. Det gør sig også gældende for bevarelsen af vores padder og krybdyr! I mindre omfang vil jeg diskutere vandhulspleje, som tjener til at give padder øgede ynglemuligheder.

Jeg har i en årrække været aktiv i Bjergsalamandergruppen, som arbejder med at registrere arten Bjergsalamander i Sønderjylland og pleje dens vandhuller. Den blev opdaget som ny art i den danske fauna i 1948-1949, men frem 1970'erne blev den ikke skænket opmærksomhed. Levede den stadig i Danmark? På den baggrund blev vores arbejdsgruppe etableret i 1975, og efter at have undersøgt 600 vandhuller i 1975-1978 fandt man den i 48 vandhuller. I 1988 blev der fulgt op på undersøgelsen, og den var nu kun i 32 af de 48 vandhuller, som generelt var i dårlig tilstand. Det blev startskuddet til en større indsats med registrering og vandhulspleje, og i dag kendes den fra 282 vandhuller. Et succesrigt projekt med store fremgange, der måske reddede dens eksistens i Danmark!

Jeg har fulgt den særegne Springfrø i skovene især på det østlige Sjælland, hvor den yngler særligt tidligt fra slutningen af vinteren. Det er specielt, at det er sæsonens første danske padde til at yngle, selv om den er en sydlig art, hvis nordgrænse går gennem Danmark!

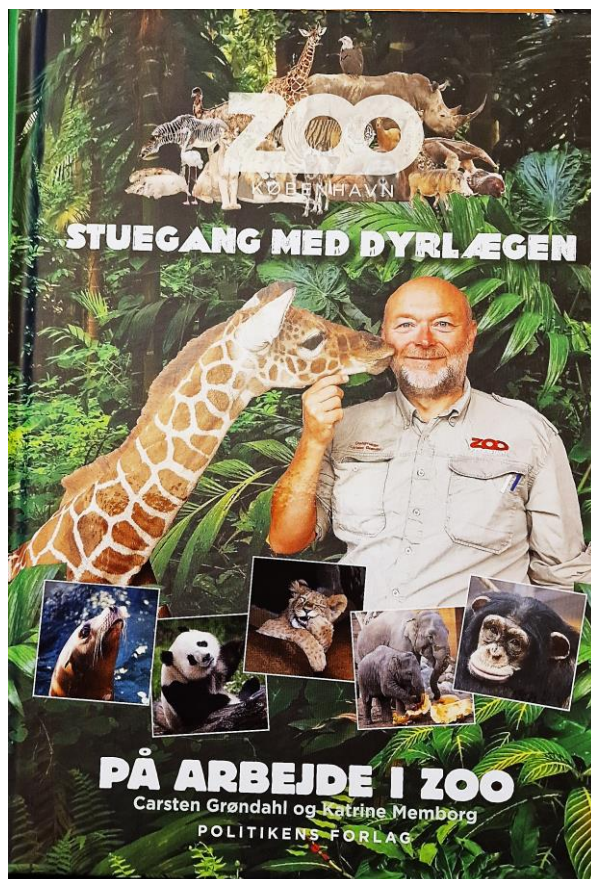
Navnlig på Sjælland har jeg konstateret, at Grøn Frø mange steder går stærkt frem, mens Butsnudet Frø i samme områder går tilbage eller endog forsvinder. Er der en sammenhæng mellem de to udviklinger?

Han af Bjergsalamander i yngledragt og han af Hugorm (foto: Henrik Bringsøe)

Dyrlæge i Zoo

Carsten Grøndahl
Cand.med.vet Ph.d.
Chefdyrlæge, Københavns Zoo

Carsten Grøndahl, som blev kåret som årets dyrlæge i 2023, kommer og fortæller om sit arbejde. Han har arbejdet som chefdyrlæge i Københavns Zoologisk Have i 28 år og har også en forskerkarriere indenfor anæstesi og kirurgi bag sig. Carsten fortæller om sit arbejde med at bedøve eksotiske dyr både i Danmark og i udlandet, samt hans samarbejde med forskellige biologer og universiteter.

Man kan læse mere om Carsten i denne artikel:

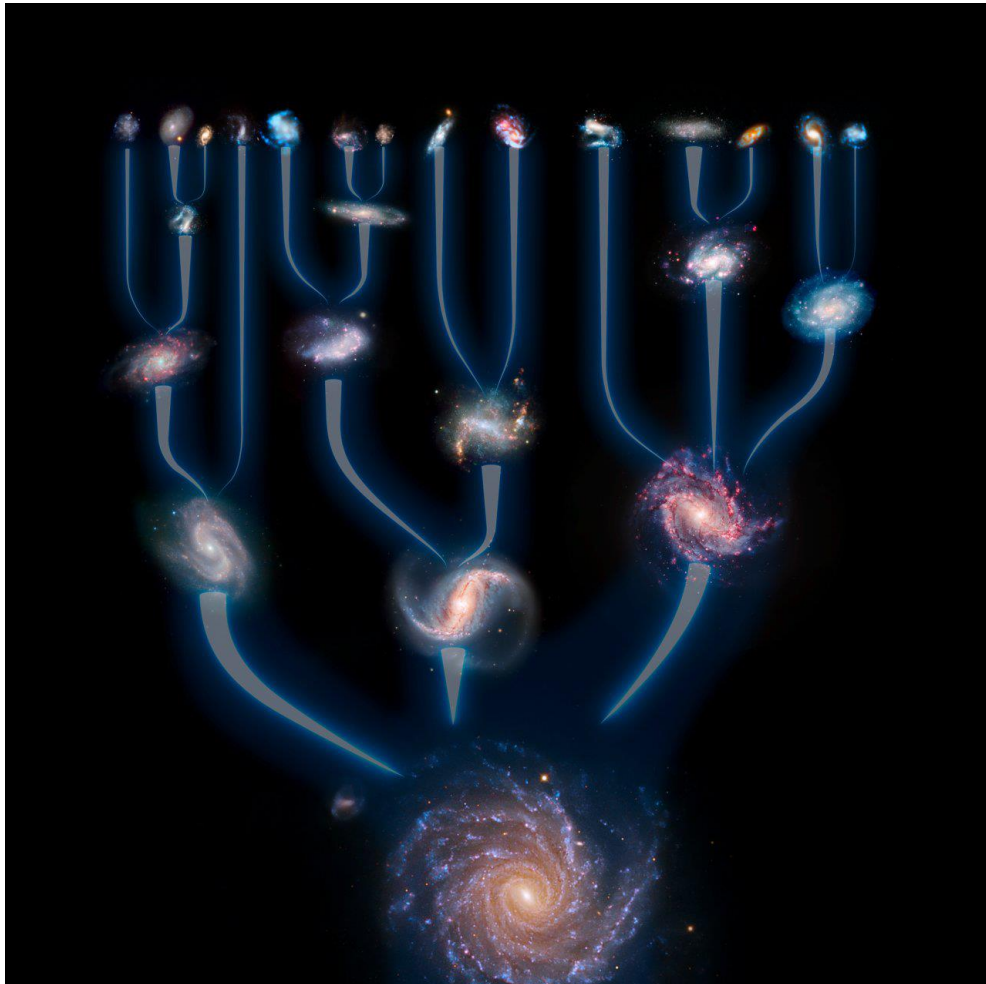
<https://dvt.ddd.dk/bladarkiv/2023/nr-10/dyrlaegen-med-de-rolige-baester/>

How to build a galaxy

Peter Laursen

Astrofysiker og videnskabsformidler på Cosmic Dawn Center,
Niels Bohr Institutet.

Galaxies are immense collections of stars, dispersed in the vast space of the Universe. Majestic and timeless they float around, while nevertheless full of action in the form of exploding stars, black holes, and galactic collisions. Some are red and others are blue, some are flat while others are round, and some are big while others are small. Yet they are all governed by the same physical laws. What are galaxies made of, how are they created, and which processes can lead to this diversity? This talk will focus on the basic theories, as well as the latest results from the Cosmic Dawn Center, a research group under the Niels Bohr Institute and DTU Space, dedicated to unravel exactly these questions.

The new hierarchical model of galaxy formation (ESO/L. Calçada)

Søndag d. 26/5 kl. 10:00 til 15:00. Mødested P-pladsen ved Fensmark Skov, turen går igennem Holmegårds Mose.

Ekskursion til Holmegårds Mose – Mødested P-pladsen ved Fensmark Skov

Cand. scient Ph.d. Jakob Damgaard

Holmegårds Mose er Sjællands største højmoser og ligger i et lavtliggende område der gennemløbes af Suså 7 km. NNØ for Næstved. Lokaliteten strækker sig 3.5 km øst-vestlig retning. Holmegårds Mose var oprindeligt en stor og lavvandet indsø omkranset af rørskov, der langsomt groede til med sumplanter. Efter at det meste af søen var fyldt op med plantemateriale begyndte tørvemosser (*Sphagnum*) at tage over, og dækkede efterhånden lokaliteten med et 3-4 m tykt lag. Tilgroningen med tørvemosser betød at tilgangen til den næringsrige søbund blev afskåret, og mosserne udskiller desuden organiske syrer og fenolforbindelser der gør, at kun særdeles nøjsomme planter kan trives på højmossefladen, som får stort set al sin næring fra nedbøren. Siden middelalderen har dette tørvlag været udnyttet som brændsel, men med anlægget af Holmegårds Glasværk i 1825 kom der for alvor gang i tørvegravningen, idet hele værkets produktion af glas og flasker var baseret på den rigelige tilgang af tørv. Tørv blev brugt til at lave "ælske" og som laves ved at tøvmassen blev tørret. For at kunne udnyttet stadig dybere lag af tørv igangsatte man snart omfattende dræning af området, og med anskaffelsen af maskiner fik produktionen fart og var høj indtil 1924 hvor glasværket gik over til kulfyring. Tørvegravningen blev også intensiveret i tiden under og imellem de to verdenskrige, hvor den manglende tilgang til kul, olie og petroleum betød at man genoptog tørvegravningen. Dette skete ikke kun i Holmegårds Mose med overalt i landet, ligesom man begyndte opgravning af brunkul i Midtjylland. Med afslutningen af sidste verdenskrig skulle man tro at mosen endelig kunne få fred, men dels blev en del af den brugt som losseplads, og dels fortsatte udtørringen af området, og nu med en intensiveret tilførsel af luftbårne næringsstoffer fra landbrug og industri, der muliggør opvækst af græsser, buske og træer, der for alvor truer den lyskrævende og næringsfølsomme plantevækst. Hele området er privatejet og blev endelig fredet i 2004, og takket været frivilliges fortsatte kamp for at sikre området mod udtørring og tilgroning kan man her opleve de sidste større og sammenhængende områder med oprindelig højmossevegetation på Sjælland. På turen går vi rundt i det varierede landskab og taler om kulturhistorien samt kigger på højmosens karakteristiske plante- og dyreliv.

Husk gummistøvler og tøj efter vejrliget.

Deadline for tilmelding er d. 13/5

Tilmelding sker via. Jette Eibye-Jacobsen på e-mail: ei@birke-gym.dk

Medbring selv kaffe/te/cacao, så sørger vi for lidt kage

Fra lignede ekskursion til Bøllemosen i Jægersborg Hegn 2022

Holmegårds Mose (foto: Linette Bach, [Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported](#))

Indkaldelse af ansøgere til deltagelse i konkurrencen om Den Schibbyske Talentpris 2024

Hermed indkaldes deltagere til konkurrencen om tildelingen af Den Schibbyske Talentpris 2024. Som det fremgår af den nedenfor anførte vedtægt for Den Schibbyske Talentpris, kan alle medlemmer af NHS-DK, som endnu ikke har opnået en PhD-grad, ansøge om deltagelse i konkurrencen. Dette gøres ved at indsende en begrundet ansøgning med den relevante dokumentation for en bemærkelsesværdig indsats indenfor naturhistorie.

I år afholdes konkurrencen **d. 30/5 kl. 18:30 i auditorie A**, Universitetsparken 15B, 2100 Kbh. Ø. De op til tre deltagere, som får muligheden for at præsentere deres indsats for et publikum, vil få besked om deres deltagelse senest d. 30/4 2024 enten via mail eller SMS. Deltagernes oplæg skal have en varighed af maksimalt 20 min.

Ansøgningsfrist: Kun ansøgninger, der er modtaget **inden d. 20/4 2024 kl. 23:59**, vil kunne komme i betragtning. Ansøgningen sendes til bestyrelsen på e-mail:

dansknaturhistoriskforening@gmail.com

Ved konkurrencens afholdelse vil de op til tre deltagere, som er blevet udvalgt til arrangementet, blive tildelt følgende præmier iflg. de nedenfor anførte vedtægter:

1. plads: 5000 DKK
2. plads: 3000 DKK
3. plads: 2000 DKK

De på den ekstraordinære generalforsamling 2021 vedtagne vedtægter for Den Schibby_ske Talentpris:

- Den Schibbye'ske Præmie ændres til " Den Schibbye'ske Talentpris "
- Prisen tildeles en vigtig og bemærkelsesværdig forsknings-, formidlings- eller anden biologisk indsats. Opslag om ansøgninger til talentprisen sker hvert år og annonceres på NHS-DK 'digitale platforme og ved fysiske opslag på relevante institutter.
- Talentprisen kan søges af personer, der på ansøgningstidspunktet er medlemmer af NHS-DK. Man skal således ikke som tidligere indstilles til prisen. I ansøgningen skal man angive og vedlægge dokumentation for den forskningsindsats, som man påberåber sig for at modtage prisen.
- Hvis indsatsen involverer flere personer, skal ansøgerens eget bidrag klart dokumenteres. Hvis indsatsen involverer en videnskabelig artikel, er første forfatterskab tilstrækkelig dokumentation.
- Prisen er rettet mod yngre forskere og kan ikke søges af medlemmer som har opnået en Ph.d. grad eller er fastansat.
- Blandt de modtagne ansøgninger udvælger bestyrelsen, eller et af bestyrelsen nedsat udvalg, op til tre kandidater, som alle vil modtage en pris. Ved et specialarrangement skal de udvalgte ved et kortere foredrag (hvis længde bestemmes af bestyrelsen) præsentere deres forskning.
- Umiddelbart efter præsentationen bestemmes på det igangværende møde, hvilke af de op til tre kandidaterne, der modtager henholdsvis 1., 2. og 3. pladsen. Bedømmelsen kan efter bestyrelsens valg finde sted i) ved bestyrelsen alene ii) et af bestyrelsen nedsat udvalg, der kan inkludere eksterne medlemmer eller iii) ved en afstemning blandt deltagerne til arrangementet. I sidste tilfælde kan kun NHS-DK medlemmer, bestyrelsen inklusive, afgive stemme.
- Hvorledes bedømmelsen finder sted afgøres forud af bestyrelsen på basis af de indsendte ansøgninger. Personer i bestyrelsen eller et nedsat bedømmelsesudvalg, som har deltaget i den for tildelingen beråbte indsats eller været vejleder for et projekt som indgår i indsatsen, er inhabile mht. bedømmelser både af indkomne ansøgninger og den endelige placering.
- Placeringen af 1.-3. pladsen afgøres ud fra en samlet vurdering af den indsendte ansøgning og foredraget.
- Modtagerne tildeles et diplom. Størrelsen af pengepræmien til hhv. 1.-3. pladsen bestemmes af bestyrelsen og annonceres i opslaget.

Generalforsamling Natural History Society Denmark

Indkaldelse til årets ordinære generalforsamling

Tid: 30. maj 2024 kl. 17.00 (efterfulgt af foredrag (Skibbyske Talentpris)

Mødested: Universitetsparken 15B, Bygning 1, Auditorium A, 2100 København Ø

Dagsorden

1. Valg af dirigent
2. Valg af referent
3. Formandens beretning 2023-2024 ved Jette Eibye-Jacobsen
4. Fremlæggelse af regnskaber for Natural History Society of Denmark 1833 ved kasserer Arn Rytter Jensen
5. Valg af bestyrelsen
6. Valg af revisorer
7. Bestyrelsens forslag til tillæg til foreningens vedtægter
8. Annoncering af årets Fondsmodtagere og vindere af Den Schibbyske Talentpris
9. Eventuelt

Alle er velkomne – vi serverer kaffe og kage

Efter generalforsamlingen, vil der være et spændende foredrag af ???

Natural History Society of Denmark, c/o Zoologisk Museum
Universitetsparken 15, 2100 København Ø
dansknaturhistoriskforening@gmail.com; www.snm.ku.dk/dnf/

Fredag d. 7/6 kl. 20:00 til 22:30. Start og slut ved DR Byens metrostation, turen går igennem Amager Fælled.

Nattergale tur på Amager Fælled. Identificer fugle via. deres sang og din mobil

Cand.scient. Arn Rytter Jensen & Ph.d. Jette Eibye-Jacobsen

Turen starter **kl. 20:00 - d. 7/6**, fordi nattergalen synger om natten og starter sin sang omkring solnedgang. **DR Byens metrostation** er start og slutsted for turen og turen er sat til ca. 2,5 timers varighed. Under turen kan man kontakte Arn Rytter Jensen på tlf.: **41517622**, hvis man kommer for sent eller ikke kan finde vej.

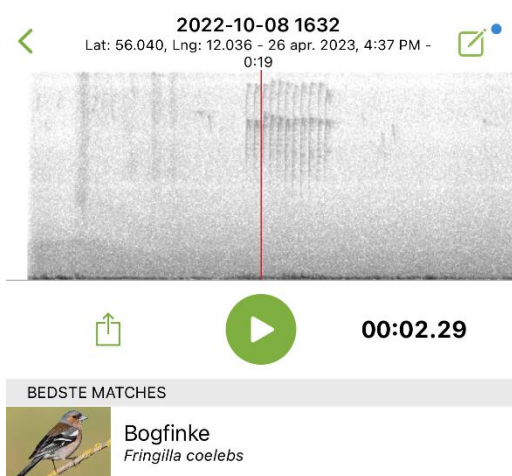
Turen er for alle, du behøver ikke at være fuglekigger for at deltage. Det vigtigste er, at du har lyst til at opleve fuglesang. Medbring gerne kikkert og en mobil der kan optage lyd. På turen prøver vi at identificere fuglesang fra forskellige fugle, ved hjælp af forskellige digitale værktøjer. Man kan med fordel i sin mobil bruge <https://www.merlin.allaboutbirds.org> eller prøve hjemmesiden <https://birdnet.cornell.edu/api/>, hvor man kan uploade lydoptagelser.

Målet med turen er at høre den sagnomspundne nattergal (*Luscinia luscinia*) synges. Den hører til fluesnapperfamilien og lever fortrinsvis af insekter. Nattergalen ankommer sent på året, omkring anden halvdel af maj, og synger om natten. Den dans en general faldende tendens, selvom den på europæisk plan er stabil. Det kan skyldes klimaforandringer, der har bidraget til mere regnfulde somre og at Danmark ligger på vestgrænsen af artens udbredelse. Nattergalen er langdistancetrækker og overvintre i tropisk Østafrika, hvor den først trækker til områderne nord for ækvator før den trækker videre. Her er en forsmag på nattergalesang fra forskellige steder: <https://xeno-canto.org/explore?query=Luscinia%20luscinia>

Deadline for tilmelding er d. 31/5

Tilmelding sker via. Jette Eibye-Jacobsen på e-mail: ei@birke-gym.dk

Medbring selv kaffe/te/kakao, så sørger vi for lidt kage

Eksempel på sang identifikation via. Merlin Bird ID ud fra lydoptagelse i Danmark (foto: <https://merlin.allaboutbirds.org/>)

Nattergal der synger (foto: Arnstein Rønning, [Creative Commons Attribution-Share Alike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/))

Betaling af kontingent for året 2024

Da foreningen desværre ikke længere kan udsende girokort til opkrævning af kontingent fra vore medlemmer, er vi overgået til kontingentbetaling udelukkende via bankoverførsel.

Det er muligt at indbetale kontingent til foreningens konto på:

Reg. nr.: 1551 Konto nr.: 2022494

Opgiv venligst navn og medlemstype ved betaling.

Medlemstyper og kontingentsatser:

Ordinære medlemmer:	200 DKK
Par (samboende):	250 DKK
Studerende:	25 DKK
Pensionister:	150 DKK

Alle vore fantastiske æresmedlemmer (medlemskab i mere end 50 år!) betaler ikke kontingent, MEN det forhindrer dem jo ikke i at donere et valgfrit beløb til foreningens fortsatte virke :o) Hermed en venlig opfordring til æresmedlemmerne til at hjælpe os til at drive foreningen videre.

Indbetalingsfristen for kontingent er d. 1. april 2024

Vi opfordrer alle medlemmer til at blive registreret på vores e-mail medlemsliste ved at skrive en mail til: dansknaturhistoriskforening@gmail.com. Så sender vi programmet digital

Bestyrelsen for Dansk Naturhistorisk Forening/National History Society of Denmark Består af følgende medlemmer

Formand: Jette Eibye-Jacobsen

Næstformand: Zandra Sigvardt

Kasserer: Arn Rytter Jensen

Bestyrelsesmedlem Morten Simonsen

Bestyrelsesmedlem Suzanne Rønhøj Schjøtt

Bestyrelsesmedlem: Jesper Frøding

Bestyrelsesmedlem: Jakob Damgaard

Studerterrepræsentanter: Ingen for tiden

Sekretær for bestyrelsen: Under ansættelse